

GÖRÖG-RÓMAI MYTHOLOGIA

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
CSIKY GERGELY

NEGYEDIK VÁLTOZATLAN KIADÁS

FÜGGELÉKÜL:
ŐSKELETI, GERMÁN ÉS SZLÁV MYTHOLOGIA.

A MAGYAROK MYTHOLOGIÁJA

IRTA

LATKÓCZY MIHÁLY

(A SZÖVEG KÖZÉ NYOMOTT KÉPEKKEL)

BUDAPEST

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA

1911

TARTALOMJEGYZET.

BEVEZETÉS.

ELSŐ RÉSZ. A VILÁG KELETKEZÉSE.

I. AZ ELSŐ ISTENI NEMZEDÉK.

II. A TITÁNOK.

III. A MÁSODIK ISTENI NEMZEDÉK.

IV. A TITÁNOK LÁZADÁSA.

V. ZEUS HARCZAI A GIGASOK ÉS TYPHON ELLEN.

VI. A HARMADIK ISTENI NEMZEDÉK.

VII. AZ EMBER SZÁRMAZÁSA.

MÁSODIK RÉSZ. AZ ISTENEK.

Első fejezet. - Az ég istenei.

I. FŐISTENEK.

ZEUS (JUPITER).

HERA (JUNO).

HESTIA (VESTA).

APHRODITE (VENUS).

PALLAS-ATHENE (MINERVA).

ARES (MARS).

HEPHAESTOS (VULCANUS).

PHOEBOS (APOLLO).

ARTEMIS (DIANA).

HERMES (MERCURIUS).

SATURNUS.

JANUS.

II. MÁSODRENDŰ ISTENEK.

HELIOS (SOL).

SELENE (LUNA).

EOS (AURORA).

AEOLUS.

ASKLEPIOS (AESCULAPIUS).

KLYTIA.

HEBE (JUVENTAS).

GANYMEDES.

THEMIS.

A HÓRÁK.

EROS (AMOR, CUPIDO).

HYMEN.

A MÚZSÁK.

CHARISOK (GRATIÁK).

NIKE (VICTORIA).

IRIS.

A MOERÁK (PÁRKÁK).

NEMESIS.

TYCHE (FORTUNA).

A HARPYIÁK.

MORPHEUS.

MOMUS.

LARES. PENATES.

Második fejezet. - A föld istenei.

KYBELE (MAGNA MATER IDAEA).

DEMETER (CERES).

DIONYSOS (BACCHUS).

PAN.

SILVANUS.

A SATYROK.

SILENOS (SILENUS).

PRIAPOS (PRIAPUS).

CHLORIS (FLORA).

VERTUMNUS.

PALES.

TERMINUS.

A NYMPHÁK.

Harmadik fejezet. - A tenger istenei.

POSEIDON (NEPTUNUS).

AMPHITRITE.

TRITON.

PROTEUS.

GLAUKOS.

INO.

NEREUS ÉS A NEREIDÁK.

A SIRENEK.

AZ OKEANIDÁK.

A FOLYAMISTENEK.

Negyedik fejezet. - Az alvilág istenei.

AZ ALVILÁG.

HADES (PLUTO).

PERSEPHONE (PROSERPINA).

HEKATE.

AZ ERINNYSEK (FURIÁK).

HARMADIK RÉSZ. A HŐSÖK.

I. HERAKLES (HERCULES).

II. A DIOSKUROK.

III. A KENTAUROK ÉS PEIRITHOOS.

IV. AZ ATTIKAI MONDA-KÖR.

V. AZ ARGOSI MONDA-KÖR.

VI. A KORINTHOSI MONDA-KÖR.

VII. A KRÉTAI MONDA-KÖR.

VIII. A THEBAI MONDA-KÖR.

IX. A KALYDONI VADÁSZAT.

X. AZ ARGONAUTÁK.

XI. A TRÓJAI MONDA-KÖR.

XII. AENEAS.

XIII. ROMULUS.

XIV. DALNOKOK.

XV. JÓSOK.

A GÖRÖG TRAGÉDIÁK MESÉI.

Aeschylus.

I. AZ ORESTES-TRILOGIA.

II. A LELÁNCZOLT PROMETHEUS.

III. A HÉT VEZÉR THEBA ELLEN.

IV. A KÖNYÖRGŐK.

V. A PERZSÁK. Sophokles.

I. OEDIPUS KIRÁLY.

II. OEDIPUS KOLONOSBAN.

III. ANTIGONE.

IV. ELEKTRA.

V. AJAS.

VI. PHILOKTETES.

VII. A TRACHISI NŐK.

Euripides.

I. IPHIGENIA AULISBAN.

II. IPHIGENIA TAURISBAN.

III. ORESTES.

IV. ELEKTRA.

V. HELENA.

VI. A TRÓJAI NŐK.

VII. HEKABE.

VIII. ANDROMACHE.

IX. HIPPOLYTOS.

X. MEDEA.

XI. A PHOENICIAI NŐK.

XII. ALKESTIS.

XIII. AZ ŐRJÖNGŐ HERAKLES.

XIV. ION.

XV. A KÖNYÖRGŐK.

XVI. A HERAKLIDÁK.

XVII. A BACCHANSNŐK.

XVIII. A KYKLOPS.

FÜGGELÉK.

ŐSKELETI, GERMÁN ÉS SZLÁV MYTHOLOGIA.

A MAGYAROK MYTHOLOGIÁJA.

EGYIPTOMI MYTHOLOGIA.

I. FEJEZET. - A RÉGIBB ISTENSÉGEK.

NETH (NEITH).

NEF (KNEPH).

SEBAK.

SECHET (PASHT).

AMUN (AMMON).

MENT ÉS MUT.

PTAH

RA.

ANUKE, PE, AAH.

SZATI.

HATHAR.

THUTI (THOT).

SET ÉS NUTPE.

II. FEJEZET. - OZIRISZ ÉS KÖRE.

SARAPIS (SERAPIS).

A PHOENIX-MADÁR.

ASSYR-BABYLONI VALLÁS.

1. ANU, BEL ÉS EA.

2. NEBO, MARDUK ÉS SARPANITU.

3. NERGAL ÉS ERISKIGAL.

4. NINIB ÉS NUSKU.

5. IZDUBÁR ÉS ISTÁR.

6. TAMMUCZ.

7. DÉMONOK, ALVILÁG.

PHOENICIAI VALLÁS.

I. PHŒNICIAI ISTENSÉGEK.

- a) Melkart (a pún Herakles).
- b) El és a Baal-fajta istenségek.
- c) Astarte, Moloch, Esmûn és Pumai.

II. IDEGENBŐL JÖTT ISTENSÉGEK.

- a) Dagon (Dakan).
- b) Anat és Resûf.

INDUS MYTHOLOGIA.

A TERMÉSZETVALLÁS.

A BRAHMA-VALLÁS.

- 1. BRAHMA ÉS SZARASZVATI.
 - 2. SIVA, BAVANI ÉS KÖRÜK.
 - 3. VISNU, LAKSMI ÉS KÖRÜK.
- A BUDHA-VALLÁS.**

MÉD-PERZSA MYTHOLOGIA.

GERMÁN MYTHOLOGIA.

- 1. HOGYAN TÁMADT ÉS MILYEN LETT A MINDENSÉG?
- 2. VODAN (ODIN) ÉS KÖRE.
- 3. THUNAR, THOR ÉS CSALÁDJA.
- 4. TYR, MÁS NÉVEN ZIO.
- 5. BRAGI, IDUN ÉS KÖRÜK.
- 6. FREYA ÉS FREYER.
- 7. BALDER HALÁLA ÉS LOKI BŰNHŐDÉSE.
- 8. «AZ ISTENEK ALKONYA.» (RAGNAROK.)

SZLÁV MYTHOLOGIA.

SVAROG.

PERUN (PERKUN).

NAPISTENEK.

SVENTOVIT, SZVANTEVIT

PODAGA.

VELES, VOLOS.

STRILOG.

VESNA ÉS MORANA.

DEVANA, SIEBA (SIVA).

SZELLEMEK (VILÁK, RUSZALKÁK, JAGA-BABA).

ÉVSZAKOK ÉS HÓNAPOK.

ÓRIÁSOK, HAZAJÁRÓ LELKEK, ŐSÖK SZELLEMEI.

MAGYAR MYTHOLOGIA.

A MAGYAR MYTHOLOGIA KORSZAKAI.

MYTHOLOGÁNK ISTENCSALÁDAI.

BOLDOGASSZONYOK, SZÉPASSZONYOK.

KISISTENEK.
TÜNDÉREK, TÜNDÉR ILONA.
ÁLLATKIRÁLYOK.
A TÁLTOS-LÓ.
ROSSZAK.
A KIK JÓK IS, ROSSZAK IS.
EGÉSZEN ROSSZAK.

JEGYZET.

E mythologia első sorban tankönyvül készült az országos színész-iskola növendékeinek használatára, s e céljának megfelelőleg nem annyira a mythosok vallásbölcészeti fejtegetésével vagy symbolikus és etymologiai magyarázatával foglalkozik, mint inkább arra törekedett, hogy a tankönyv megszabott szűk keretében minél több elemi ismeretet közöljön, mely az ókori költői művek, kivált a drámák mythologiai tartalmának és vonatkozásainak megértésére szükséges; ezért tárgyalja terjedelmesebben azon mythosokat, melyek anyagúl szolgáltak a drámai feldolgozásra, és ezért tartotta kívánatosnak, függelékében az összes görög tragédiák meséit elbeszélő alakban megismertetni.

Cs. G.

BEVEZETÉS.

Az emberi természet szükségét érzi annak, hogy magánál fensőbb, hatalmasabb lényt ismerjen el, mely lételet adta, sorsát intézi, tetteit itéli. E szükségérzet szülte a vallásokat. Hozzá járult az ember képzelő ereje s e fensőbb lényt alakokkal ruházta fel, családfával és történettel látta el. A természeti erőket, melyeknek működését tapasztalta, személyesítette és istenítette; tulajdonságaikat saját érzelmeiből és szenvedélyeiből vonta le, saját képmására és hasonlatosságára alkotva isteneit. Mennél fejlődöttebb volt valamely nép képzelő tehetsége, annál gazdagabb volt az istenekről szóló regékben. Ezek a regék (mythosok) teszik tárgyát a mythológiának.

A görög mythologia tehát azon eszméket adja elő, melyeket a görög nép az istenségről alkotott, és azon regéket, melyeket isteneiről képzelt. A nép vallását, mely a jótékony és romboló természeti erőket személyesítette, a költők elbeszélésekkel bővítették ki, melyek az isteneket eszményített emberi alakokkal ruházták fel, összefüggésbe hozták egymással s egy nagy

családban egyesítették. Hesiod Theogoniája és Homer Iliasa a görög mythologia szent könyvei, melyekből a nép hitét és isteneinek történetét tanulta. A hesiodi és homeri iskolák gondoskodtak e könyvek elterjedéséről, melyeknek a vallási szertartásokkal való összeköttetésük megszentelt tekintélyt adott. A rómaiaknak ellenben nem volt saját nemzeti mythológiájuk. E harcias és kiválóan gyakorlati nép nem foglalkozott istenei családfájával és kalandjaival, hanem midőn jobban megismerkedett a görög irodalommal, költői átvették ennek isteni regéit s a maguk istenei közül azokra alkalmazták, kiknek jelentése leginkább hasonlított a görög mythosok megfelelő alakjaihoz. Azért a görög és római mythológiát együtt fogjuk előadni, az istenek görög nevei mellett mindenütt zárójelben említvén a megfelelő római nevet.

Különben a görög mythologia sem volt csupán a görög szellem szülötte, hanem nagy hatást gyakoroltak fejlődésére a gazdag keleti mythológiák, különösen az egyiptomi és indiai.

<http://mek.niif.hu/08100/08154/08154.htm>